

IRIMIA

REVISTA MENSUAL
DE CRENTE GALEGOS
ANO XXXVIII
Nº 1012
De febreiro a marzo
de 2020
Benia quen constrúe
a paz!

Festa do lume 2020

Humanidade sen fronteiras

A foto que fala

Mil millóns de obxectos de plástico van chegar este ano aos océanos.
[Foto: Noel Guevara]

O trasno

Daniel López Muñoz

Mensaxes, discursos e feitos

Era consello de cura vello: *Fai o que che eu digo. Non fagas o que eu fago.*

E é cousa ben certa. Dicar, podes dicir misa, e nunca mellor dito, pero a verdadeira mensaxe está no que fas. Ou sexa, que non funcionaba. A xente acabaría facendo despois o que considerase correcto ou conveniente, pero a verdadeira mensaxe do cura do conto, a que quedaba na xente, a que mesmo servía para poñerlle nota ao propio cura, non era a do que dicía, senón a que se desprendía das súas accións.

Hoxe, para unha masa ben maioritaria, as mensaxes sobre o que se debe facer ou non veñen da xente que ten audiencia nos medios, a xente con poder, os que chegaron “arriba”. Sonche os novos curas laicos. E o conto vense repetindo.

Digamos que hai unha pedagogía oculta na acción política: a dos feitos.

Ti e o teu partido podedes dicir cousas moi bonitas sobre a ecoloxía, o planeta, o medio ambiente, a sustentabilidade e o aforro enerxético. Pero se te metes nunha carreira de a ver quen a ten máis grande cando se trata das

lucos no Nadal, se te emperrenchas no de “somos os que máis iluminamos da galaxia”, o que estás transmitindo, en realidade é: gastade enerxía, e contaminade lumínica, enerxética e ambientalmente, sen complexos, cun par de gónadas. Ou, máis resumidamente: *Greta, sabes? Que che dean!*

Se quen ten competencia, poder de decisión fai un amago de que en Guillarei, O Carballiño, e demais estacións de tamaño menor xa non se van despachar billetes; ou que en Verín xa non se paren máis meniños... por moito que despois recúes, xa está mandada a mensaxe, xa está o mal feito. Pouco máis ten que gastar unha pasta de fondos europeos para botarlle pipos ás zonas en despoboamento. A verdadeira mensaxe está clara: en Galicia, fóra das sete cidades, non hai salvación.

E neste benquerido país do grelo temos aínda un exemplo máis evidente, case groseiro, e moitas veces xa traído aquí: xa poden os altos e altas cargas, aló polo mes de maio, falar marabillas da “xoia”, do “legado inmorredoiro” e “da fala garimosa” que temos en Galicia, se despois, cando se apaga o micro, se pasan inmediatamente á lingua que eles consideran a seria, a útil e a única que realmente lle convén aos seus fillos e fillas. A mensaxe está clara, é a dos feitos, e todo quisque a capta.

Un libro sobre Benito Mussolini (*M. O fillo do século*, de Antonio Scurati) é o fenómeno cultural actual en Italia, con 500 000 exemplares vendidos e traducido a máis de 40 idiomas. Quen o diría hai dez ou vinte anos: o *Duce* como motivo central dun super-ventas, un século despois.

O autor denuncia como hai cada vez máis xente –facendo un paralelismo con aqueles tempos de entreguerras– disposta a cambiar as liberdades democráticas, coas súas regras de xogo, por unha serie de promesas de protección. A democracia logo, propón Scurati, está en perigo, pero non porque haxa grupos que volvan alzar o brazo fascista, senón porque moita xente súmase á idea de que o sistema democrático é ineficaz e prescindible e que non garante a protección contra os perigos que axegan unha cidadanía á defensiva.

O terreo aboado para o crecemento do fascismo é ese. Unha incerteza, unha inseguridade que se converte en medo concreto cando os iluminados lle poñen nome ao inimigo: inmigrantes, separatistas, ou –como parece que agora volve a conta do famoso pin parenral–, “comunistas”.

A partir de aí, creado o medo e identificado o inimigo, constrúese un discurso de simplificación e de brutalización da linguaxe. Bótase a lingua a pacer e dinse cousas que nunca se ousaban dicir. “Ese si que fala claro”. Ábrese a veda. Desátase a víscera. Comezan as cacerías.

Que nos queda? Contrarrestar. Crear contracorrente. Construír espazos e momentos nos que se intercambie, se reforce e se celebre todo o contrario. Afirmar, como na próxima Festa do Lume de Irimia, no Mosteiro de Bergondo, que aspiramos a unha humanidade sen fronteiras. Ou coas menores fronteiras posibles.

Acompañar a quen está tecendo un discurso da solidariedade –que é a “tenrura dos pobos”– para cos inmigrantes e refuxiadas non implica ningunha inxenuidade. A tarefa é complicada. Non se pode ser negacionista do choque cultural e relixioso, da tendencia ao gueto, da enorme empresa colectiva que implica dar formación, traballo e integración humana e social ás familias que veñen de lonxe, fuxindo, como mínimo, da pobreza extrema.

Pero esa empresa colectiva é a que paga a pena, a que temos que esixirnos e esixirilles aos nosos gobernantes. É o reto dos tempos. É, cando menos, tan desafiante salvar o planeta como construír unha fraternidade eficaz que nos salve a todos e a todas, incluíndo os máis empobrecidos, dun desastre humanitario.

Estamos a tempo. Por que non?

**Que nos queda?
Contrarrestar. Crear
contracorrente. Construír
espazos e momentos.**

Amiguiños si...

Carlos Vázquez G.

Os orfos

A moción de censura a Rajoy, a escalada ao cumio do PP de Pablo Casado, fillo político de Aznar, e a chegada dun goberno de coalición, en realidade de centreesquerda, trouxo un efecto colateral ben importante: moitos conservadores e liberais, de centro e inequivocamente demócratas, séntense orfos de representación política. A querenza de Casado polo radicalismo de dereitas e neoliberal (seguramente inspirado e aprendido na FAES) levou un PP erosionado por Rivera e Abascal a tentar recuperar a dereita extrema escindida e a branquexala, aínda competindo con ela na cancha electoral. Esta estratexia do inexperto dirixente popular escorou o partido excesivamente a estribor e conseguiu que moitos votantes do PP, á hora de escoller extremos, preferiran o orixinal á copia e incluso dirixentes dos mellores, como Borja Sémper, simplemente desertan. O mesmo mal levou a Cs, a unha maior desfeita. É a famosa foto

de Colón, que lles permitiu aos socialistas ocupar todo o centro político; resultoulles doado ao teren abandonada a socialdemocracia, de acabalo da besta chamada “terceira vía”.

Nesta situación de orfandade da xente de centro e centrodereita, hai dúas excepcións notables. A primeira e máis consolidada é o País Vasco, onde contan co PNV, refractario a veleidades extremistas, de longa traxectoria democrática e antifascista e fincado en políticas económicas e sociais de carácter, digamos, “keynesiano”. Aí, os demócratas de centro e centrodereita teñen partido. A outra excepción, menos consolidada pero tanxible, pode ser Galicia, onde Núñez Feijóo, que non arriscou a súa zona de confort político para salvar o seu partido dos extremismos aznaristas, si logrou preservar o PPG da ondulante estratexia de Casado, co evidente resultado de que Cs e VOX non están en Galicia nin teñen trazas de que vaian estar. Demócratas de centro e centrodereita senten que aínda lles queda Feijóo. Aquí, non en España.

Os deuses quixeron que, tras a demolición do bipartidismo, rubricada co Goberno de coalición, as primeiras eleccións previstas no calendario sexan xusto as de País Vasco e Galicia. Aquí xa estamos en precampaña e bo sería non caer no inútil e atrabiliario estilo

da campaña española. Deberíamos ser tamén feliz excepción no comportamento democrático e electoral, evitando revisionismos históricos fraudulentos, falsificacións de datos, agoiros apocalípticos e insultos e vituperios indignos e indignantes. Pero pinta difícil, a xulgar polo que xa se empeza a ouvir.

ED
RE
IT

Os demócratas de centro
e centrodereita senten
que aínda lles queda

Feijóo

A vaquiña polo que vale

Pedro Pedrouzo Devesa

IRIMIA

Corazón xiratorio

Os vinte e moitos protagonistas da novela *Corazón xiratorio* de Donal Ryan son veciños dunha vila irlandesa nos anos seguintes ao estoupido da burbulla inmobiliaria. En cada veciño os efectos son diferentes, aínda que con clara tendencia ao malestar. As vinte e pico vidas cruzadas que se nos van contando durante a narración da novela desmontan as imaxes simples sobre as que construímos a nosa percepción dos demais, aínda que tampouco saian absoltas dos seus egos.

Aínda notamos agora os efectos dunha depresión que freou a enchente financeira que nos fixeron e quixemos vivir. Tardaremos en coñecer os cambios que se foron e van producindo entre as distintas xeracións. Os novos empregos no sector privado mudaron substancialmente, mentres que o emprego público contribuíu a estabilizar a economía de moitas persoas.

A música que veu despois da crise, o trap, posiblemente sexa o fenómeno musical que maior repulsión xerou nas

últimas décadas e porén triunfou entre os máis novos. Non é unha música exenta de valores, pero que tamén arrastra actitudes que non provocan indiferencia. A música do desencanto triunfou cunha mensaxe menos pacífica ca a que tiñan outros movementos musicais.

A reacción ao crack inmobiliario e os efectos que tivo nas políticas de benestar provocaron e provocan respostas rotundas, diferentes segundo a ideoloxía que nos teña tomado o corazón, pero todas cun claro sesgo esencialista. As grandes solucións que comezaron a vir da esquerda a través das mareas, Podemos ou do propio independentismo catalán, xermolaron tamén no sector conservador da sociedade a través de formas que xa non se avergonzan da súa contrarréplica ideolóxica.

Achacamos o crack económico aos anos de corrupción e indirectamente atribuímos a corrupción ao excesivo entendemento entre as elites políticas. Algo que avinagrou o consenso e predispuxo a moita xente a abandonar o barco do entendemento.

Mellor protestar que propoñer. Non sabemos se a política actual se basea nun entendemento entre o bloque de esquerda ou nunha ruptura total cos partidos de dereita. Son cousas diferentes e producen efectos distintos. O mellor trap e a mellor música latina urbana non se crea rexeitando o rock nin a música electrónica, senón buscando unha resposta musical diferente ao ritmo que sae do noso corazón.

O peto do santo Antón

Manuel Regal Ledo

Botádenos unha man, por favor!

Benquerido Santo Antón:

Antes de nada, grazas por te prestares a servir de correspondente entre nós e a xentiña do alén. Pásalles as nosas lembranzas agradecidas e os desexos de que nos sigan alentando como poidan.

Por aquí, xa ves, seguimos coas nosas andrómenas. Moita xente de Igrexa debatendo sobre un libro escrito a catro mans entre J. Ratzinger –o que foi papa, recordas?– e un tal Sarah, cardeal da Igrexa, moi da vella escola. Voltas e máis voltas sobre se os curas han poder casar ou non, e de fondo, iso parece, o afán de frear a vontade renovadora do papa actual, de quen xa oirías falar; un bo seguidor de Xesús, que anda nun querer e non poder rachar moitas atumes que estorban o bo servizo da Igrexa á xente dos nosos tempos.

Polo demais xa saberás que en España temos un goberno novo, que se presenta como de cambio e progreso. Non che dou detalles por non enredarte. Falan de mellorar as condicións de vida da xente máis vulnerable e de apertarlle algo o cinto aos poderosos. Cousa do máis substancial, que debería gustar moito, de entrada, ás comunidades relixiosas que seguen a Xesús de Nazaré, non che parece? Pois non é así. Moita xente de Igrexa anda alporizada. Tamén falan de buscarlle unha solución ao tema dos nacionalismos periféricos, que non do central, pero disto nin che falo, porque alucinarías.

Co ben que poderíamos vivir estendendo as mans, abrindo as portas, mirándonos á cara, rachando pexas, soñando fraternidades, rachando!

Botádenos unha man, por favor, que desde aí seguro que as cousas se ven máis claras. Recordos a toda esa xentiña, pola que nos sentimos persoas convocadas á unidade máis limpa e radical.

Chuchos e apertas.

O CARRABOXO por XOSÉ LOIS

O peto común

Josecho de la Torre Culler

IRIMIA

Aínda que sexa polos cativos e cativas...

A poucas horas da chegada dos Reis Magos aos fogares dos nosos cativos, tiña lugar a sesión de investidura que elixía ao presidente do goberno español. É certo que o dos debates parlamentarios, que en esencia son necesarios e forman parte da vida política diaria, non son novidade no fondo, mais nesta *traxicomedia* de comezo de ano era difícil imaxinar a existencia de deputados que optan a gobernar un país. Supoño que este ano os Reis non terían moitas gañas de pasar polo hemicycle! Peor aínda é ter a sensación de que isto é “tendencia” e o insulto e a esaxeración (sempre coa ollada no caudal de sufraxios) serán a sombra alongada que nos acompañe nos próximos tempos, máis aínda ante a proximidade de eleccións en Galicia. Non nos queda nada!

Einstein dicía que “O exemplo non é unha maneira de educar, é a única” e Confucio foi máis aló cando dixo que “Un cabaleiro debe avergonzarse se as súas palabras son mellores que os seus actos”... Moito discurso e pouco exemplo. Sorprende ver debates públicos nos que se fala de mellorar a educación á vez que se increpa a quen non pensa igual. Cambiar esta imaxe é unha responsabilidade que ten todo aquel que é visible aos ollos dos e das invisibles: a cativa, o que quere aprender, a seguidora, o espectador... vese ben, por exemplo, cantas veces no patio dun colexio se reproduce o peor dalgúns profesionais depor-

tivos que saen na TV? Canta xente fuma porque no seu contorno sempre houbo este hábito? Cantas referencias faltaron no coidado do planeta? Semella pois, que a normalización do negativo exposto ao público non é a mellor obra para ilustrar o camiño dos que veñen detrás. Aínda que sexa por dar exemplo a tanta cativa e cativo, deberían facelo...

Rumores de esperanza

Xan Guillén

Correndo, correndo vin a exposición *Galicia no mundo* no Gaiás. Ten bastantes cousas ben interesantes e paga a pena estar un pouquiño nela. De todos os xeitos, vouvos contar un par de cuestións que me chamaron a atención.

En primeiro lugar hai un momento no cal contan a historia de Exeria. Moitos xa a coñecedes: esa muller galega que viaxou a Terra Santa no século catro e que o contou nun libro. O detalle co que quedei é o seguinte: parece ser que no seu libro escrito en latín aparece a palabra “colo” tal e como a usamos en Galicia. En latín a palabra “colo” non ten o significado que ten aquí. Será a primeira palabra escrita propiamente en galego?

O segundo asunto é máis grande. Estou impresionado pola escultura *a Santa* do autor cambadés Asorey. Que forza e que poder transmite! Nunha imaxe transmite unha mensaxe clara. A historia de salvación das mulleres galegas que loitaron por saír adiante a pesar das dificultades. Unha muller real sometida a un xugo que podemos interpretar de mil xeitos. Non é unha muller que responda a un canon de beleza, pero é moi fermosa. Non podo describila. Tedes que vela. A exposición está ata o 12 de abril.

Dúas mulleres e mil historias. Esa é Galicia, un currunchito no mundo.

O prensa galega volve a estar de boa hora. Logo da aparición de *Nós diario*, agora nace **AS NOSAS**, o xornal do deporte feminino galego. Dirixido por Silvia Carregal, a publicación nace cun obxectivo claro: “aportar unha visión de xénero que fomente na sociedade valores de igualdade, sororidade, respecto, superación e competitividade sá”. Podedes visitar a súa web www.asnosas.gal ou seguilo nas redes sociais como @asnosasdeportes.

A mediados de decembro, con motivo do Día Internacional das Migracións, a ONG Ecos do Sur presentou a primeira guía online para **CIBERACTIVISTAS** en galego. O manual está elaborado polo Institut de Drets Humans de Catalunya, SOS Racisme e United Explanations e quere axudar as persoas ciberactivistas a dar un paso adiante contra o racismo e a xenofobia a nivel discursivo e nas redes sociais. Pódese descargar desde www.ecosdosur.org.

A Asociación para a Recuperación da **MEMORIA HISTÓRICA** cumprirá este 2020 vinte anos de vida. Dúas décadas de loita pola dignificación do pasado e nas que axudaron a centos de familias a recuperar ou coñecer o destino dos restos dos seus seres queridos. Neste momento teñen catalogadas máis de 3 000 fosas. Mentres, os xulgados españois arquivaron practicamente todas as querelas presentadas, tanto por particulares como por institucións, por crimes do franquismo.

A DEvesa DA ROGUEIRA, no Courel, acaba de converterse no primeiro bosque de España e segundo de Europa en certificar a conservación da biodiversidade a través do selo FSC. Detrás desta acreditación atópase a comunidade de montes de Rogueira e Cabana e o seu plan de ordenación da fraga. O recoñecemento obriga a auditorías medioambientais periódicas, pero sen axuda institucional, o futuro dependerá das achegas de empresas, institucións ou fundacións.

No ano 2019 produciuse unha mellora xeral dos **SALARIOS** segundo un estudo que vén de presentar a escola de negocios Eada. O informe incide na desigualdade da suba: mentres os directivos viron incrementado o seu soldo nun 4,58 %, os empregados fixérono só nun 1,89. Pon, tamén, de manifesto que na última década os salarios medraron por encima da inflación (1,29 puntos). A causa non foi o aumento dos primeiros, senón o comportamento moderado da segunda.

Con máis de corenta anos de historia a **ASOCIACIÓN CULTURAL ALEXANDRE BÓVEDA** segue a ser un referente na animación sociocultural da cidade da Coruña e de Galicia. Entre as múltiples actividades que acollerá este ano o seu local da rúa Olmos, destacar o ciclo “Mulleres e realidades comúns”. Cinco ponencias con voz de muller para tirar unha mirada poliédrica sobre a súa realidade: exclusión residencial, saúde mental, activismo... e como un debate para facer balance do feminismo no último ano.

Logo de tres meses de conflito social en **CHILE**, os datos da represión son brutais: 27 mortos e máis de 3 500 feridos. As mobilizacións contra as políticas neoliberais do presidente Piñera iniciáronse a mediados de outubro, que lograron arrincar o compromiso dun referendo (previsto para o 26 de abril) de reforma da constitución. O obxectivo é incorporar o dereito a unha educación gratuíta, un traballo digno, a atención sanitaria e transporte de calidade, dereitos que agora se atopan privatizados.

Os *peliqueiros* de Laza, os *cigarróns* de Verín, as pantallas de Xinzo, os *xenerais* da Ulla, os *boteiros* de Viana, os *volantes* de Chantada, os *merdeiros* de Vigo, as *madamas* e os *galáns* de Cobres, o *oso* de Salcedo, o *Ravachol* de Pontevedra, os *felos* de Maceda, os *choqueiros* de Monte Alto, os *vellaróns* de Castrelo de Cima, as *mázcaras* de Maceda, os *troteiros* de Bande, a *pita* de Eiroás, os *vergalleiros* de Sarreaus... quetan motores para unha das festas máis esperadas do calendario: o **ENTROIDO!**

Ferrados de corazón

Bea de Estrella, unha voz pola Terra

Bea de Estrella é amiga, colaboradora e animadora das cousas que facemos na Asociación Irimia. Anda sempre coa guitarra ao lombo e ten unha voz que engaiola, que ela pon ao servizo de causas xustas, das vítimas e da esperanza compartida. Bea é de Vilaboa, en Culleredo, onde actualmente está de concelleira na oposición nacionalista, tratando de que as cousas se fagan con xustiza, dereito e galeguidade. Bea é unha artista, en todos os sentidos da palabra.

Cóntanos de quen ves sendo, así, en catro palabras...

Pois son Bea a de Estrella, porque Estrella era a miña nai. Nestas situacións gústame moito traer o recordo das *Memorias dun neno labrego* e lembrar a Neira Vilas, xa que eu son Bea, unha

As redes, a tradición, a terra, foron tirando de min en proxectos ben diversos e intensos

rapaza da aldea. Nacín en Vilaboa, Culleredo; os meus pais marcharan da aldea, de Xanceda (Mesía), a procurar pola Coruña un lugar onde traballaren e onde coidaren das súas

fillas e fillos. Foron dos que emigraron, non moi lonxe, certamente, pero que si tiveron que marchar da aldea.

Como fuches chegando a estar onde estás e a facer o que fas?

A vida está chea de camiños nos que atopas moitas compañeiras e compañeiros cos que compartir amizade e vida. Eu son unha persoa moi inqueda, chea de ilusións e proxectos. Da man

de Rubén Aramburu estiven en Urca, un encontro onde expresarse coa fe e a arte dun xeito moi especial. Coñecía *Irimia* e as romaxes....e, casualmente, meu tío Xosé de Mosqueira vivía moi cerquiña dun tal Mero... e as redes, a tradición, a terra, foron tirando de min en proxectos ben diversos e intensos. Despois de estar un tempo afastada, Josecho de la Torre chamoume a unha Festa do Lume e aí puiden compartir o proxecto "Mar de Fóra", o meu primeiro CD, e a miña carreira de cantautora. A inxustiza de Angrois fixo que, como a tantas galegas, se nos revolvera o corpo e de aí xurdiu a idea de poñer en orde tantas cancións que estaban agochadas e compartilas. Agora traballo no segundo disco.

En que estás enredada agora. Andas a voltas con algún proxecto musical? Como é iso de ser concelleira do BNG en Culleredo?

Como vos dicía, traballo no segundo disco a nivel individual, teño un estudio de gravación no barrio da Agra do Orzán e alí trato de darlle vida a pro-

fectos de persoas que, coma min, queren ter unha oportunidade na música. Levo o son directo onde me chaman e laboralmente traballo no Consello da Cultura Galega, restaurando gravacións de audio como as de Otero Pedrayo, Castelao... E por se quedaba tempo... a vida das veciñas e os veciños sempre me interesou, comprometerme socialmente e dar un paso sempre cara adiante, ser consecuente non só coa idea senón actuando e aí estou no concello de Culleredo, na oposición e traballando polas veciñas e veciños deste concello.

Será que andas tras oonsel de Moncho Valcarce? Que memoria queda del entre os veciños e veciñas de Culleredo?

Lembro o meu primeiro concerto, foi na sala do Carricho en Vilaboa, alí da

A min levábanme as *manis* porque era pequena e así non nos daban paus

man de Moncho cantaba un grupo, un tal "Fuxan os Ventos". Foi a primeira vez que vin a nosa bandeira, e foi o preludio da mobilización polo das Encrobas, buses ao centro e unha asociación de veciñas e veciños que loitaban porque a AP9 ao paso de Vilaboa, non arramplara con todo.

A min levábanme ás *manis* porque era pequena e así non nos daban paus... Lembro daquela a Ana Pallarés, e a Moncho. Dicar Moncho Valcarce é dicir cultura, é dicir país, é dicir compromiso.

De Moncho queda memoria, sobre todo na parte máis rural e na xente maior e de mediana idade. O problema é que se están a perder os valores e referentes. Precisamos poñen en valor as persoas que nos abriron camiños

de liberdade e xustiza neste país. Faise necesario cada vez máis construír un ideario colectivo de quen fixo país, coma Moncho, que foi todo un referente en Culleredo.

Que che dá como persoa facer o que fas?

Dáme a vida e dáme a ialma. Non podería ser nada sen ser o que son e como son. E vexo o meu futuro e os meus soños tecidos con cada persoa que vai ao meu carón, así, camiñando xuntos e xuntas, camiñando en rede.

Fagamos Igrexa Galega

FAGAMOS IGREXA GALEGA é unha proposta que ten como obxectivo avanzar na inculturación da igrexa na realidade galega. A iniciativa da súa convocatoria foi do grupo da editorial SEPT, á que axiña se sumaron persoas e grupos de toda Galicia.

No punto de partida está unha reflexión sobre a inculturación da igrexa en Galicia, de maneira xeral, e sobre a situación da liturxia en galego, de xeito máis particular, motivada por dous aniversarios cumpridos no ano 2019, ambos relevantes e cunha relación entre eles abondo coñecida: os 50 anos da aprobación da liturxia en lingua galega e os 25 do pasamento do Padre Seixas. Nesta reflexión fórmulanse dúas realidades diferentes e, aínda, contraditorias. Unha negativa: a percepción dun desánimo abondo xeneralizado. Outra positiva: a constatación da existencia de moitas persoas e grupos que seguen traballando nesta visión ou vivencia da Igrexa. Cumpría xuntarse, falar e unir o xa existente para renovar a ilusión e coller folgos para traballar por obxectivos novos e máis ambiciosos.

A primeira xuntanza celebrouse en Vigo, nos locais da parroquia do Sagrado Corazón, o día 17 de setembro, con 17 participantes. A segunda, en Compostela no Colexio La Salle, o 27 de decembro, con 37.

Devolver a ilusión e a esperanza

En ambas as convocatorias chamouse a participar a laicos, cregos, movementos, parroquias, colexios, etc.,

comprometidos ou interesados na inculturación da Igrexa en Galicia. Os obxectivos formulados son variados, uns máis xenéricos e outros máis concretos: devolver a ilusión e a esperanza a todas as persoas que traballaron no eido do galego na Igrexa, reflexionar sobre a realidade actual da Igrexa galega, unir forzas e elaborar proxectos comúns para toda a comunidade eclesial galega; ampliar e renovar o canto litúrxico galego, unir nunha plataforma dixital os recursos existentes en lingua

Hai desánimo, pero tamén grupos que traballan pola inculturación

galega para a liturxia, a catequese, a oración, etc.

A iniciativa tivo unha excelente acollida, no senso de percibirse que se botaba en falta e que se demorou máis da conta, debido, seguramente, ao desánimo apuntado.

Destas dúas xuntanzas o máis destacábel foi a satisfacción que se percibiu

entre as persoas asistentes, aspecto que algunhas fixeron constar expresamente nas súas intervencións. Pódese dicir, co risco de facelo prematuramente, que o obxectivo fundamental de renovar a ilusión recibiu o seu primeiro alento.

Un mapa da galeguidade na Igrexa

Recollo de seguido algúns aspectos das reflexións e achegas realizadas que servirán para marcar a orientación e os principios nos que se debe mover todo o traballo futuro:

-A inculturación abrangue todos os aspectos da Igrexa, non se pode centrar exclusivamente na liturxia, sen restarlle a esta nada da súa importancia. Apuntouse como modelo de traballo o último Sínodo da Amazonía e propúxose a conveniencia de facer un encontro para analizar a importancia da inculturación.

-A demanda e o fomento da lingua na Igrexa non se limitará á liturxia, pois

enfermos e un leccionario para uso dos fieis).

-Falouse da necesidade de manter unha postura crítica e incidir na realidade cando non se está de acordo coa postura oficial da Igrexa, poñendo en solfa aquilo co que non se pode comungar. Hase opinar sobre a formación que se imparte nos seminarios actualmente, sobre a formación e adaptación do clero que chega de fóra de Galicia, etc.

-Nun futuro próximo daranse dous feitos importantes nos que a voz das persoas que teñen esta sensibilidade na Igrexa galega debe expresarse e debería ser escoitada: a probábel visita do Papa no vindeiro Ano Santo e o cambio de Arcebispo en Compostela.

-Houbo aínda máis temas que se apuntaron e sobre os que cómpre afondar, como o diálogo interreligioso e a perspectiva de xénero.

Entre as decisións tomadas destacan a formación dun grupo para traballar no canto relixioso, tanto na escolla como na composición de novas pezas. Tamén na formación dun grupo coordinador da actividade xeral desta plataforma. Un bo sinal do entusiasmo compartido foi que as persoas necesarias para a formación deses grupos apareceron de maneira inmediata.

Esta iniciativa merece ser recibida coma un fermoso e comprometido galano de Nadal e agardar que esta semente de esperanza prenda e medre por toda Galicia.

As persoas interesadas en ter máis información sobre Fagamos Igrexa Galega, as súas convocatorias e actividades, pode facelo usando como contacto o correo electrónico xanostesaqui@gmail.com.

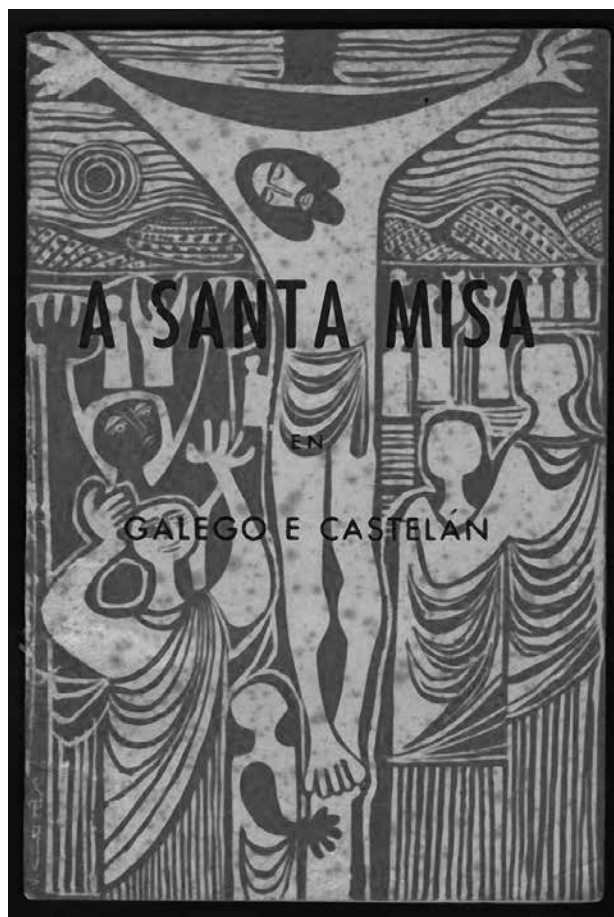
Entre os obxectivos, devolver a ilusión e reflexionar sobre a realidade actual da Igrexa galega

a Igrexa é a única das grandes institucións de Galicia que non usa o galego de xeito oficial.

-Hase elaborar un mapa da galeguidade na Igrexa, que sirva de ferramenta para coñecer os recursos e as necesidades existentes na actualidade.

-Fíxose fincapé na necesidade de prestar moita atención á calidade en todos os proxectos que se realicen, como na escolla ou elaboración de materiais para a liturxia, a catequese..., nas letras e melodías dos cantos, etc.

-Apuntouse a necesidade de materiais concretos, como a publicación dos dous rituais pendentes e que están traducidos (Penitencia e Unción de

A Santa Misa, en galego e castelán, editada por Sept en 1968

O papel das mulleres no Sínodo da Amazonía

"Non se trata de camiñar xuntos, senón de decidirmos xuntas"

Parece que algo "vai cambiando" na igrexa xa que, por primeira vez nun sínodo, "falouse explicitamente das mulleres e tamén da necesidade de recoñecer o compromiso asumido por elas na evanxelización na Amazonía. Naturalmente, a solicitude, por suposto lexítima, de **dereito a voto** presentada por un grupo de monxas que participaron nas sesións sinodais, **non tivo resposta**.

A italiana Paola Lazzarini, da organización *Donne per la Chiesa*, contou un dato significativo: escribiu unha carta ao xesuíta Giacom Costa, secretario da comisión da Secretaría do Sínodo preguntándolle por que, se o documento preparatorio do Sínodo destacou o traballo realizado polas mulleres na Amazonía, non se aprobaba o dereito a voto das mulleres. El contestou que "era unha contradición, pero que era demasiado tarde para cambiar".

Ao Sínodo asistiron 180 homes, todos bispos, e 35 mulleres. Entre as mulleres, a maioría monxas, hai expertas no tema. Os 180 homes teñen dereito a votar o documento final, pero as 35 mulleres teñen **voz** pero non **voto**. Este momento foi aproveitado por un grupo de monxas que se rebelou con esta decisión para loitaren contra a desigualdade. Son mulleres, a maioría relixiosas de varios puntos do mundo, que se desprazaron até o Vaticano para protestaren e esixiren ao Papa poder votar igual que os homes alí presentes. Elas difundiron un vídeo que recolle algúns datos: no Vaticano só houbo sete subsecretarías; ningunha muller estivo á fronte dunha secretaría ou departamento. Na igrexa católica,

Non ter dereito a voto demostra que a igrexa é unha organización patriarcal e machista

dos 1.200 millóns de fieis máis da metade son mulleres; elas representan menos do 3% dos dirixentes do Vaticano.

Excluídas das decisións

"Hai 180 país sinodais con dereito a voto e ningún é muller e isto indica como as mulleres estamos excluídas das decisións sobre o futuro da Igrexa e máis aínda nun sínodo sobre unha rexión, a Amazonía, onde, como indica o documento preparatorio, o rol das mulleres, leigas e relixiosas, é crucial para a fe", dixo **Zuzanna Flisiowska**, directora de **Voices of Faith**, organización que loita para promover o rol das mulleres na Igrexa católica. Varias monxas de diversos países, como Simone Campbell de EEUU lideresa do proxecto **Nuns on the bus**; Irene Gasman, priora do mosteiro beneditino de Fahr, en Suíza ou Deborah Rose-Milavic, estadounidense e directora de **Future Church**, entre outras, todas mulleres significativas pola súas loitas

pola defensa da igualdade na Igrexa e polo seu liderazgo e preparación, apoiaron a campaña coa súa presenza nas portas do Vaticano.

Este mesmo grupo de mulleres rescatou e recoñeceu o papel de Francisco *“...se ben reiterou o **non** ás mulleres sacerdotisas, si admitiu que é urxente darlle máis espazo ás mulleres, e, de feito, nomeou varias delas en cargos importantes do Vaticano aínda que non de primeira orde...”*

É certo que por primeira vez foron designadas mulleres consultoras da secretaría xeral do Sínodo xunto con outras expertas e auditoras. Pero **sen voto...** Non hai unha verdadeira razón para que isto non fose posible. Por que as mulleres relixiosas **non poden votar** e os homes relixiosos si? Existe unha clara discriminación. Trátase de que as mulleres sexan incluídas tamén nas instancias onde se toman determinadas decisións. Non se trata só de camiñar xuntos, senón tamén, de decidir xuntos. É un gran desfase e un atraso tremendo onde se demostra

Non ter dereito a voto demostra que a igrexa é unha organización patriarcal e machista

que a Igrexa é unha organización patriarcal e machista, dominada polo masculino, que impide poñer a homes e mulleres nun plano de igualdade. O dereito a voto é algo elemental. Non se pode comprender nunha sociedade onde as mulleres xa o conseguimos hai tempo e non hai marcha atrás.

Que é o que está perdendo a nosa igrexa sen a experiencia, habilidades, talentos, preparación e dons da metade dos seus membros?

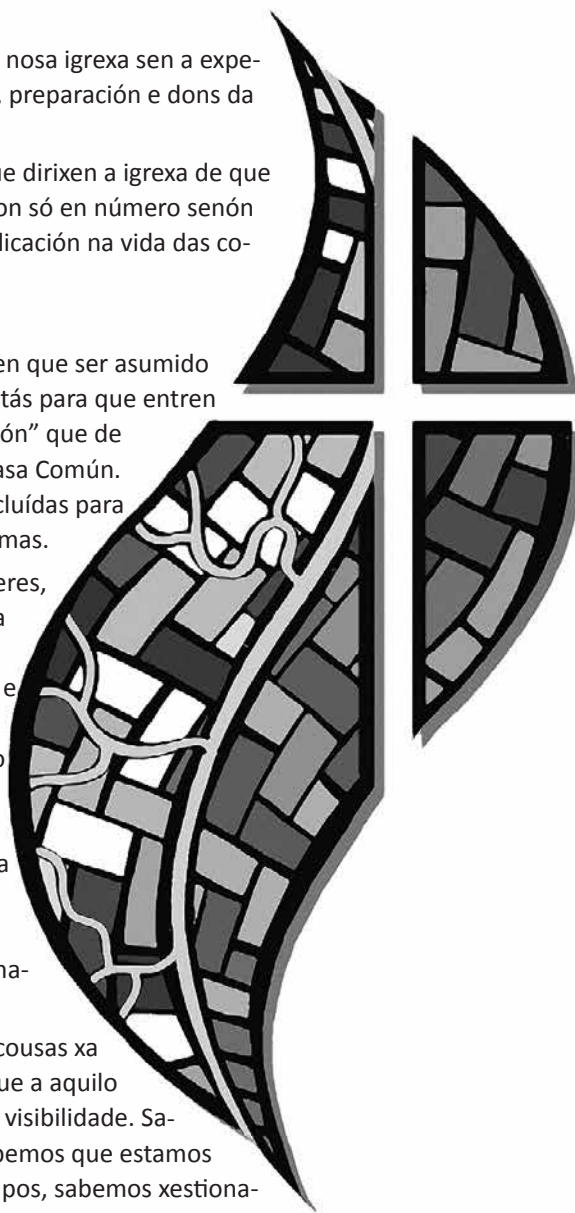
Son conscientes os homes que dirixen a igrexa de que as mulleres somos maioría non só en número senón tamén en compromiso e implicación na vida das comunidades cristiás?

Un feminismo imparable

O feminismo é imparable e ten que ser asumido na Igrexa e abrir portas e ventás para que entren aires novos sen “contaminación” que de verdade axuden a **coidar** a Casa Común. Necesitamos sentírmolos incluídas para achegar o mellor de nós mesmas.

Neste Sínodo, a voz das mulleres, o sufrimento da xente e a súa testemuña viva merecen ser escoitadas co sumo respecto e darlle valor ás súas palabras, xa que elas saben moi ben do que están falando. Non falan só desde a doutrina senón desde a experiencia da propia vida xa que están presentes nos lugares máis marxinados e excluídos, neste caso da Amazonía.

As mulleres facemos moitas cousas xa na Igrexa. Pero é necesario que a aquilo que facemos, a Igrexa lle dea visibilidade. Sabemos o que achegamos, sabemos que estamos liderando comunidades e grupos, sabemos xestionalas e sabemos que merecemos vivir os ministerios con rostro de muller. Queremos camiñar en IGUALDADE como foi concibido por Xesús e as primeiras comunidades.

O noso taboleiro

FESTA DO LUME 2020

“HUMANIDADE SEN FRONTEIRAS” Mosteiro de Bergondo 8 de febreiro

Coma todos os anos, coincidindo coa Candeloria, Irimia celebra a Festa do lume. Este ano terá lugar no Mosteiro de Bergondo o día 8 de febreiro e o esquema será o habitual: asemblea xeral, mesa de debate e experiencias, xantar compartido e celebración da Candeloria. Este ano a mesa terá por título Humanidade sen fronteiras e será unha boa ocasión para coñecer algunhas realidades que fan país, que crean espazos de solidariedade e acollida desde Galiza cara ao mundo da inmigración e que nos identifican como tribo, dentro do universo global.

O programa do día é o seguinte:

10.00 h **Acollida** e café quentíño

10.30 h **Asemblea**

12.15 h – 14.15 h **Mesa de debate e experiencias:**
“Humanidade sen fronteiras”

Xosé Abad, fotógrafo, *alma máter*
de ACAMPA

Djibril Faye, mediador intercultural
da ONG Ecos do sur

Mohamed Said, activista de Amnis-
tía Internacional e SOS Racismo

14.15 h **Xantar e sobremesa** compartida

16.00 h **Celebración da Candeloria**

Agora tamén...

IRIMIA.GAL

(a nova web da asociación e da revista)

Pingas de orballo

Baldomero Iglesias Dobbarrio (Mero)

A cega de Miranda

IRIMIA

Cunha foto dela, a cega tocando o violín e un home acompañando percusión, exprésanse nunha vella revista para falar dos cegos nas feiras. Colle a Cega de Miranda, Dolores Gómez Lage. Filla de José e de Josefa, que naceu en Peredo (Castroverde) ás 3 da tarde do día 9 de xullo de 1879. Bautizada o día 10 en Santa María de Frairía, sendo padriños os veciños de Peredo, José Fernández e Francisca Docando. Casou con Antonio Rivera Fernández en Riomol o día 2 de xullo de 1908, co que tivo 3 fillos: Manuela, Josefa e Manuel. Viviron en Miranda. Antonio morreu alí o 23 de xaneiro de 1926. Despois Dolores andou con Antonio "O Cachorro". Casou na Igrexa da Nova de Lugo o día 30 de abril de 1960 con José Álvarez Gómez e morreu en Albeiros, na Croa nº 25, o 26 de xullo de 1971. Tivo varios irmáns e deles viu morrer, sendo nena, a José María, Antonio, Ramón, Manuel, Pedro... Así foi a vida da Cega de Miranda, concretamente de Mirandela, en Castroverde.

Así, nesas condicións tan básicas, existiu a cantora célebre; podedes imaxinar como, vivindo da esmola e da graza dos seus cantares para sacar adiante a toda a familia. Cómpre indicar que foi repartindo ledicia por vilas e aldeas co seu violín e coa súa voz, coa música herdada de xograres e segreis, dos trobadores de outrora e coa súa arte, moi célebre, celebrada e estimada.

Eu non a coñecía. Souben dela polo que me contaron xentes que si a coñeceron ben, cando andei ás recollas. Amigos como os da Casa do Rego de Romeán, Antonio e Manuela: Manuela, que era moi cantadora, lembraba á súa amiga Dolores cantando nas pezas. Contaba como era, canto falaba e que unha das cantigas que máis interpretaba era a cantiga do Berce de Adúlteras, cantiga na que a muller —que quedara con outro home para un encontro furtivo— facendo que arrolaba o neno —xa na cama—, que tiñan o berce a carón, cantáballe con alta voz a aquel que petaba na porta, advertíndoo da presenza do marido: "...Quen é ese que trepa

a más de dos leguas a la redonda. Para mayor solemnidad, uno o varios evangelistas, concurridos eucaristas, a través de un bárbaro lenguaje desconocido, el conjunto, lanzando al viento sus expansiones canónicas horas de toda gracia, hasta estremecer en sobresalto los huesos que descansan bajo la humilde hierba campesina de los atrios y de los cementerios aldeanos, próximos —como polluelos en torno a chueca— a las viejas iglesias románicas. Se debería hacer —hace tiempo que lo venimos reclamando sin éxito— algo cutregio en defensa de las entrañables ruinas, como religiosamente están defendidos tradiciones similares en Bretaña.

**Da esmola e da graza
dos seus cantares sacou
adiante a toda a familia**

na lama, ...estache o pai do que chora na cama, e runrrún. Home de fóra que trepas na lama: o pai do neno está na cama. E, se queres algo, sáileme ao camiño que mañá á tarde me vexo contigo, e runrrún". Fermosa peza no medio da noite para advertir do regreso do seu home. Tamén cantaba moitas coplas entoadas en músicas diversas, que ela dicía eran da súa amiga, a cega. Outro informante, a onde me levou Pepe do Rego, foi Clementino do Páramo, que en outubro do 88 deume conta doutros cegos da comarca como o de Troncos, no Cádavo, o mesmo Ricardín de Adai, que era moi pequeno, o de Córneas, pero tamén daquelas outras pezas do repertorio da Cega de Miranda, e cantoumas: a do Conde Flores, a da derrama dun veciño que denunciou a outro por un quilo de patacas, un tal Indalecio de Díaz, na que todo o delito fora o dunha ovella que estragara a leira do veciño e non puido chegar a un quilo. Ou aqueloutra da capadura que lle fixeron

Foi repartindo ledicia por vilas e aldeas coa música herdada de xograres e segreís

"tres mozas" a un rapaz que as atendía a todas a un tempo. Ou a de Ricardín de Adai, a de Xan dos Espidos, a de Anda neno componte, a de Ron de Vilariño, a de Pepa e Pancracio, etc... Gravacións perdidas no afán ruín dun pasado.

Por certo, esa mesma cega que vedes na foto, a cega de Miranda, segundo informacións que teño, era repentista e

no momento, cando ía polas merendas das romarías, preguntaba aos que levaba a carón, moinantes e orientadores, para poder relatar cantando aquelas cousas que ela sabía que dicían pola vila deles ou delas.

O que tamén vedes na foto é o comentario que fai o "ilustre e expresado" e escritor dos textos que acompañan, cando conta que "para mayor delicia, uno o varios vocalistas contorsionados amenizan a través de un bárbaro lenguaje desconocido el conjunto, lanzando al atónito aire en espantosas canciones horras de toda gracia, hasta estremecer en sobresalto los huesos que descansan sobre la hierba...". Exemplo claro do odio, da "imposición" lingüística de séculos que aínda hoxe envolve os bífidos de sempre!

Edita: Asociación A. IRIMIA - Dende setembro de 1981

Mesa de redacción: Daniel López Munoz, Luis Gómez Aldegunde, Pedro Pedrouzo Devesa, Rubén Rivas Vidal, Lidia Campos Chan, Lines Salgado Iglesias, José Antonio Martínez. Tlf. 986 10 49 45.

Colaboradores: Victorino Pérez Prieto, Manolo Regal, Alfonso Blanco Torrado, Xosé Lois Vilar, Marta Sopeña, Tareixa Ledo Regal, Clodio González Pérez, Xabier Blanco, Valentina Formoso Gosende, Antonio Pinto Antón, Carmen Soto, Rubén Aramburu, Marisa Vidal, Xan Guillén, Christina Moreira, Carlos Vázquez G., Teresa Souto Loira, Josecho de la Torre Culler, Lucía Santiago Díaz, Baldomero Iglesias Dobbarrio (Mero), Lois Ferradás, Xaquín Campo Freire, Nieves Espiñeira Medín, Francisco Almuiña, Alfonso Mascuñana, Antón Laxe, Ramón Díaz Raña, Olga Álvarez, Engracia Vidal Estévez, Manuel Arca e J.M. Barca López, Manolo G. Turnes.

Corrección lingüística: Lidia Campos Chan, Luis Aldegunde.

Recepción de artigos e colaboracións en: revistairimia@asociacion-irimia.org

Subscripcións: Apdo. 296 - 15704 Santiago de Compostela. Telf.: 615 464 095 / subscripciones@asociacion-irimia.org

Ordinaria: 30 Euros, de Apoio: 45 Euros. Cota de socio: 3 Euros. Para asuntos da asociación non relacionados coa revista: asociacion-irimia@asociacion-irimia.org

Conta: ABANCA ES63 2080 0349 8530 4000 5822

- Urbana, nº 8 - Santiago

Depósito Legal: C-1417-81

Tirada: 650 exemplares

Deseño e maquetación: TallerDD (Ninfa, Riveiro, Martínez)

ISSN: 2172-9182

Imprime: TÓRCULO Artes Gráficas

Distribúe: IMPACTA

Edición electrónica: <http://irimia.gal>

Feito en papel reciclado

Festa do lume 2020
Humanidade
sen fronteiras

Actividade subvencionada pola

Deputación DA CORUÑA

Ama e fai o que quixeres

Lembro a primeira vez que escoitei esta frase. Naquel momento de seguro que me dixeron que estaba atribuída a Santo Agostiño, porque a min esas cousas da Antigüidade sempre me interesaban. Pareceume unha xenialidade, aínda que non a entendín en absoluto. Era unha frase redonda: tanto rollo tan ben condensado. E que non perdeu a súa pegada! Tan apropiada para acompañar calquera #, pensada para triunfar coma chío de Twitter. Véxome pensando moitas veces nesta frase ao longo da miña vida e observar, de maneira repetida, que o que inicialmente me parecera entre obvio e simple, resultábame imposible de desenvolver na práctica.

A Lei

Resulta que para os xudeus a Lei, a Lei de Moisés, era o máis sagrado, o centro da súa relixión. Había que cumprir plenamente coa palabra escrita, e Xesús venlles a falar do espírito que está detrás dela. Ao seu xeito, venlles a dicir que falan moito de leis mais que non as entenden, e que el está aquí para intepretala: non para acabar con ela, senón para cumplila en plenitude. Doutores ten a Igrexa, e non precisamente cardiólogos, senón especialistas na “Lei de Xesús”. Así que eu, membro dun destes grupos de base da nosa igrexa, rapidamente vinculei a esta xerarquía que nos tocou vivir cos rabinos do s. I e a min, como non, nos que seguían a Xesús.

50%

Por moito que algúns irreductibles persistan, non se mantén de ningún xeito unha lectura literal da Biblia ou mesmo das normas que se foi dando a Igrexa ao longo dos seus 2000 anos de historia. Non me preocupa esta metade: coñecemos a lei. Preocúpame o outro 50%, o referido ao espírito da lei, esa xustiza que ten que ser mellor ca dos escribas e fariseos para entrarmos no reino de Deus. A plenitude que nos move é a busca do reino de Deus e da súa xustiza. E sei o lonxe que estou disto.

Falsas dicotomías

“Traballamos pola xustiza” é o lema de Cáritas. Unha institución, xerárquica e legalista coma a xerarquía que a preside, mais chea de persoas que actúan seguindo o espírito de Xesús. Nunca estiven tan próximo a entender en que consistía iso do espírito da lei, a construción do Reino, que as horas que compartín no CTC, do Departamento de Emprego Xuvenil da Cáritas Interparroquial de Santiago de Compostela. Ao longo destes últimos anos vivimos momentos onde se ensalzaron movementos rupturistas, desde o político ao eclesial, cargados de esperanza. Hai quen pon a esperanza en Constitucións e Concilios, que seguramente serán necesarios. Mais me pregunto se esa obsesión pola lei non nos estará a quitar tempo para vivila coma Xesús facía: desde a humanidade e a misericordia.

Domingo 16 de febreiro, Mt 5, 17-37

Falando da lingua

Lidia e Valentina

Chegou o 2020!

Comezou o ano 2020 e canda el un novo ano político. Xa deu abondo que falar, de todo e tamén da lingua, polo que nos imos centrar no tema do uso da linguaxe inclusiva nos xuramentos dos cargos de ministras e ministros. Houbo queixas e parabéns, protestas e alegrías e consultas á Real Academia Española (era asunto nacional!!). Esta institución di que o feito de nomear as mulleres non está recollido nos seus escritos. Isto vén sendo que o de dicir “Consello de ministras” non está ben porque non todas son mulleres,

e empregar “Consello de ministros e ministras” tampouco é necesario, sei-ca. Neste arranque dos anos vinte do século XXI, cómprelles ás Academias sumarse algo aos tempos. Alá dentro teñen que saber que a igualdade de xénero leva consigo o uso dunha linguaxe inclusiva e igualitaria, na que se visibilice un xénero que sempre quedou agochado detrás do outro. Partindo de que o que non se nomea non existe, nós imos reivindicar para esta lexislatura, e para todas as demais, Consellos de “ministros e ministras” ou de “ministras e ministros”. Duplicamos e nomeamos e incluímos. É o único xeito que lle vemos, a non ser que exista un termo xenérico que recolla masculino e feminino, que sempre se prefere por economía (*alumnado, profesorado, cidadanía, docentes, discentes...*). Un día, un numero para este tema, que ben o merece.

Comezou o ano 2020 e nel vaise celebrar o décimo aniversario da publicación do Decreto do plurilingüismo. E aquí estamos, sen ter claro, con avaliacións serias, se o alumnado sabe ou non máis inglés (porque ese era o obxectivo, ao lado de deixar o galego fóra de xogo). O profesorado de inglés di que non, ao que hai que sumar que o profesorado das materias que se imparten en inglés din que saben moita menos física, bioloxía, historia... Diso non podemos opinar porque non temos datos do tal “éxito”, pero do que si temos a certeza é de que o alumnado fala menos galego. Dáse conta calquera que faga sociolingüística de orella, ou de silveira. Para tal apreciación non nos fai falta ningún estudo, aínda que está para sacar a RAG os resultados dunha investigación que se levou a cabo con alumnos de 4º ESO o curso pasado. Esperaremos tamén polos resultados e tamén lle dedicaremos o seu espazo.

Comezou o anos 2020 e xa esgotamos todos os caracteres...

O fachineiro da estulticia

Non se entende a barafunda creada desde hai unhas semanas arredor do pin parental. Este fachineiro está absolutamente a prol dese veto para evitar que familias que nunca ningún mal fixeron vexan as súas crianzas contaminadas coas doutrinas máis ridículas e casposas da sociedade. En palabras de Casado, apoiando con devoción a medida: “Saquen sus manos de nuestras familias”. Porén, tal como se quere implementar neste momento (só para separar o futuro de España de ideas feministas, e demais ideoloxía de xénero) semella unha aplicación reduccionista. O que en verdade é necesario é un uso absolutamente libre do pin. Para que queren os nosos nenos e nenas estudar as obras de invertidos sodomitas como Lorca ou Blanco Amor? Que proveito se pode sacar de teorías absurdas coma as do cambio climático? Por que a miña filla vai ter comer as aborrecibles espinacas ou as intragables albóndegas do comedor escolar podendo comer pizza? Para que perder o tempo na Ilustración se poden afondar na inquisición? Galicia é un grande exemplo das bondades desta medida: gozamos hai xa unha década do pin lingüístico, con espectaculares logros segundo os últimos datos. Sen dúbida, marcamos a liña a seguir.

Pin parental

